

Najčastejšie pochybenia policajtov v prípravnom konaní¹

Anotácia: Článok sa zaoberá najčastejšími opakujúcimi sa chybami, ktoré sa vyskytujú v práci poverených príslušníkov a vyšetrovateľov Policajného zboru v rámci prípravného konania. Cieľom predkladaného článku je zvýšiť povedomie o správnom postupe v sporných otázkach, ktoré sa týkajú rôznych oblastí trestného konania, napr. počítania lehôt, vyznačovania právoplatnosti rozhodnutí, doručovania a pod., aby sa do budúcnosti eliminovali predmetné pochybenia.

Kľúčové slová: trestné konanie, prípravné konanie, policajt, doručovanie, právoplatnosť rozhodnutí, lehoty v trestnom konaní, pokračovací trestný čin

1. Úvod

Pri výkone praxe sa ako dozorujúci prokurátor často stretávam s rôznymi nesprávnymi výkladmi ustanovení Trestného zákona (TZ)² alebo Trestného poriadku (TP)³ zo strany príslušníkov Policajného zboru (PZ). Tieto nesprávne pochopenia a nesprávne výklady ustanovení základných trestnoprávnych predpisov následne spôsobujú, že sa v praxi opakovane vyskytujú chyby, ktoré by sa vyskytovať nemali. Ide najmä o chyby spojené s doručovaním, vyznačovaním právoplatnosti a počítaním lehôt. Tento článok má za cieľ zvýšiť povedomie príslušníkov PZ o správnom výklade príslušných ustanovení TZ a TP, aby nedochádzalo do budúcnosti k opakujúcim sa chybám, ktoré niekedy ostávajú aj neodhalené a ponechávajú tak určité rozhodnutia alebo postupy v nezákonnej podobe, no aj keď sa odhalia a napravia, *de facto* znižujú dôveryhodnosť v správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní (ďalej aj ako „OČTK“), aj v iných oblastiach trestného konania.

2. Nesprávne vyznačovanie právoplatnosti uznesení

Policajt predkladá prokurátorovi významné rozhodnutia do 48 hodín. Ak ide o uznesenia, ktoré policajt vydáva, zároveň na nich vyznačuje aj právoplatnosť. Pre vyznačovanie právoplatnosti sú relevantné najmä rozhodnutia, ktorými sa vec ukončuje (uznesenia podľa § 197 TP, zastavenie trestného stíhania podľa § 215 TP, prerušenie trestného stíhania podľa § 228 TP alebo postúpenie veci podľa § 214 TP). Nezriedka sa stretávam v praxi s tým, že dátum právoplatnosti na zaslanom uznesení nie je správny. Najmä, ak by deň právoplatnosti mal padnúť na sobotu alebo iný deň pracovného pokoja.

Trestný poriadok vymedzuje rôzne spôsoby nadobudnutia právoplatnosti uznesenia:

a) v zmysle § 184 ods. 1 písm. a) TP nadobudne uznesenie právoplatnosť dňom vydania uznesenia.

b) V zmysle § 184 ods. 1 písm. b) bod 1 TP nadobudne uznesenie právoplatnosť **dňom nasledujúcim po uplynutí lehoty na podanie sťažnosti** poslednej oprávnenej osobe, t. j. **ihneď** na nasledujúci deň, a to aj v prípade, ak nasledujúci deň je dňom pracovného pokoja. Právoplatnosť **nie je lehota**, kde sa aplikujú pravidlá podľa § 63 ods. 5 TP o posune na najbližší pracovný deň. Nadobudnutie právoplatnosti je právna skutočnosť, ktorá nastáva splnením zákonom predpísaných náležitostí a je nezávislá od plynutia času a môže nastať aj v deň pracovného pokoja.

¹ Tento článok vznikol s podporou financovania z grantu Agentúry na podporu výskumu a vývoja č. APVV-19-0102. This article was supported by the scientific project APVV-19-0102 of the Slovak Research and Development Agency.

² Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, ďalej iba „Trestný zákona“ alebo „TZ“.

³ Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, ďalej iba „Trestný poriadok“ alebo „TP“.

c) V zmysle § 184 ods. 1 písm. b) bod 2 TP nadobudne uznesenie právoplatnosť dňom, keď sa posledná oprávnená osoba vzdala práva podať sťažnosť.

d) V zmysle § 184 ods. 1 písm. b) bod 3 TP nadobudne uznesenie právoplatnosť dňom, keď bola sťažnosť oprávnených osôb zamietnutá.

Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že Trestný poriadok presne stanovuje dni, kedy má uznesenie nadobudnúť právoplatnosť pre jednotlivé prípady. Nie je možné sa v tomto prípade od týchto ustanovení odchýliť a aplikovať pravidlo, ktorá sa aplikuje na plynutie lehôt, pretože právoplatnosť nastáva nie ako uplynutie konkrétnej doby, ale ako splnenie zákonom stanovených predpokladov, ktoré ak sú splnené, uznesenie nadobudne právoplatnosť týmto momentom a nie neskôr alebo za iných podmienok.

3. Nesprávne doručovanie uznesení

Rovnako boli zaznamenané časté problémy s doručovaním uznesení do vlastných rúk, ktoré policajti často doručujú na obálkach, kde je vyznačený priestor len na jedno doručovanie, a preto poštový doručovateľ po jednom neúspešnom doručení zásielku uloží na pošte a ak si ju adresát nevyzdvihne, pošta ju vráti odosielateľovi. Policajti následne vyznačí právoplatnosť na základe fikcie doručenia. To však v tomto prípade nie je možné, pretože neboli splnené podmienky na zákonné doručovanie predmetného uznesenia.

V zmysle § 66 ods. 1 písm. b) TP, „*do vlastných rúk sa doručuje osobám oprávneným podať proti rozhodnutiu opravný prostriedok rovnopis takéhoto rozhodnutia.*“

Z uvedeného vyplýva, že všetky rozhodnutia, proti ktorým je adresát oprávnený podať sťažnosť, je potrebné doručovať **do vlastných rúk**. To sú štandardne aj vyššie spomínané rozhodnutia podľa § 197 TP, § 214 TP, § 215 TP, § 228 TP.

V zmysle § 66 ods. 3 TP: „*Ak nebol adresát zásielky, ktorú treba doručiť do vlastných rúk, zastihnutý na adrese, ktorú na tieto účely uviedol, zásielka sa uloží u orgánu, ktorý zásielku doručuje, a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v určitý deň a hodinu. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledný, uloží sa písomnosť na pošte alebo orgáne obce a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, kde a kedy si môže zásielku vyzdvihnúť. Ak si adresát zásielku nevyzdvihne do troch pracovných dní od uloženia, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel; (...)*“

Z vyššie uvedeného ustanovenia jednoznačne vyplýva povinnosť doručiť takto zásielku do vlastných rúk opakovane. Nevykonaným opakovaným doručením nemôžu nastať ani iné zákonné následky, ktoré sa spájajú s nevyzdvihnutím takejto zásielky.

Ak nie je vykonané doručenie do vlastných rúk ako opakované doručenie, neboli splnené zákonné predpoklady pre fikciu doručenia v zmysle § 66 ods. 3 TP, a teda takéto neprevzaté uznesenie ani nie je možné považovať za riadne doručené a nemôže teda ani nastať právoplatnosť uznesenia márnym uplynutím lehoty na podanie sťažnosti. Vzhľadom na uvedené je potrebné doručovať takéto uznesenia vždy do vlastných rúk v obálke, kde je vyznačený priestor **pre opakované doručenie**.

Ak by v praxi bolo takéto uznesenie doručované v obálke len pre jedno doručenie a toto uznesenie by bolo po uložení na pošte skutočne prevzaté v rámci úložnej lehoty, treba brať do úvahy ako deň doručenia **výlučne skutočné doručenie** osobe a skutočné prevzatie písomnosti, pretože na doručenie fikciou neboli splnené podmienky. K doručovaniu fikciou sa však venuje pozornosť aj osobitná časť tohto článku v stati 4.

4. Nesprávne posudzovanie momentu doručenia uznesení

Trestný poriadok stanovuje ako jednu zo základných právnych fikcií možnosť vykonať doručenie písomností osobe fikciou, ak si táto nepreberá zásielky, zatajuje sa alebo sa

nezdrži v mieste svojho bydliska. Je to predpoklad, aby mohlo byť trestné konanie úspešne ukončené, a aby nebolo možné mariť trestné konanie tým, že sa osoba bude vyhybať doručeniu zásielky. Ako bolo vyššie uvedené, fikcia doručenia nadobúda dôležitý rozmer najmä v prípadoch, keď je potrebné na meritórnom rozhodnutí vyznačiť právoplatnosť, aby trestné konanie mohlo byť s konečnou platnosťou ukončené. Napriek tomu, v praxi opätovne občas nastávajú problémy v chápaní tohto inštitútu a nezriedka dochádza k problematickej aplikácii, ak dochádza k paralelnému uloženiu zásielky na pošte a zároveň jej skutočnému prevzatiu adresátom v odbernej lehote.

Pre fikciu doručenia stanovuje Trestný poriadok nasledovné pravidlá:

Pre „klasické“ doručovanie platí v zmysle § 65 ods. 3 TP: *„Ak nebol adresát zásielky zastihnutý na adrese, ktorú na tieto účely uviedol, doručí sa inej dospelej osobe bývajúcej v tom istom byte alebo v tom istom dome, alebo zamestnanej na tom istom pracovisku, ak je ochotná písomnosť prevziať a jej odovzdanie obstaráť. Ak niet takej osoby, písomnosť sa uloží u orgánu, ktorý zásielku doručuje, a adresát sa vhodným spôsobom vyzrozumie, kde a kedy si ju môže vyzdvihnúť. Písomnosť sa považuje za doručení dňom, keď bola uložená, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel.“*

Pre doručovanie „do vlastných rúk“ v zmysle § 66 ods. 3 TP: *„Ak nebol adresát zásielky, ktorú treba doručiť do vlastných rúk, zastihnutý na adrese, ktorú na tieto účely uviedol, zásielka sa uloží u orgánu, ktorý zásielku doručuje, a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v určitý deň a hodinu. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledný, uloží sa písomnosť na pošte alebo orgáne obce a adresát sa vhodným spôsobom upovedomí, kde a kedy si môže zásielku vyzdvihnúť. Ak si adresát zásielku nevyzdvihne do troch pracovných dní od uloženia, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel; toto neplatí, ak ide o doručenie obžaloby, uznesenia o podmienčnom zastavení trestného stíhania a trestného rozkazu.“*

Z uvedeného vyplýva, že fikcia doručenia nastane bez ohľadu na vôľu subjektu, ktorému sa písomnosť doručuje, a to v zákonom presne predpísanom čase. Ak táto skutočnosť nastane **skôr**, ako si adresát písomnosť prevezme na pošte, považuje sa písomnosť už za doručení fikciou doručenia, pretože táto nastala skôr, ako sa adresát o uložení a obsahu zásielky dozvedel. Trestný poriadok neustanovuje, že by skutočné neskoršie prevzatie písomnosti negovalo jej predošlé doručení fikciou.

Ako je zrejmé z dikcie § 66 ods. 3 TP, fikcia nastane *„aj keď sa adresát o uložení nedozvedel“*. Zákon teda počíta s možnosťou, že sa adresát po fikcii doručenia dozvie alebo aj nedozvie o obsahu písomnosti. Zákon jasne vymedzuje, že písomnosť sa považuje za doručení fikciou, ak sa o nej adresát dozvedel neskôr, alebo *„aj keď sa adresát o uložení nedozvedel“*. Zákon teda jednoznačne počíta s oboma alternatívami, ktoré by mohli nastať po fikcii doručenia (prevzatie aj neprevzatie písomnosti), čo je vymedzené práve slovíčkom „aj“.

Správne posudzovanie momentu doručenia má veľmi dôležitý dopad na posudzovanie, napr. plynutia lehoty pre podanie opravného prostriedku. Nesprávnym postupom príslušného orgánu môže dôjsť buď k jej nezákonnému skráteniu alebo predĺženiu, pričom obe tieto možnosti nie sú želané. V praxi totiž často policajti (dokonca i niektorí prokurátori) považujú za moment rozhodujúci pre začatie plynutia lehoty na podanie sťažnosti skutočné prevzatie písomnosti bez ohľadu na fakt, že už predtým nastalo doručení fikciou.

V takomto prípade nemožno aplikovať na lehotu pre podanie sťažnosti skutočné prevzatie písomnosti, pretože týmto spôsobom sa nezákonne predlžuje lehota na podanie sťažnosti dotknutej osobe a pravidlá o fikcii doručenia sa mýňajú účinku. Zákonodarca stanovil presné pravidlá pre doručovanie a presnú lehotu na podanie opravného prostriedku a nesprávnym výkladom o doručovaní sa zakladá nerovnoprávnosť osôb pred zákonom, keď

ten, kto si prevezme písomnosť neskôr a vie o tom, čo mu bolo doručené, vlastne umelo predlžuje lehotu na podanie sťažnosti, ak si písomnosť neprevezme skôr, ale ponechá jej prevzatie až na koniec úložnej lehoty. Práve takýmto „pokusom“ o nezákonné predlžovanie lehoty na podanie sťažnosti má urobiť koniec ustanovenie Trestného poriadku o fikcii doručenia, ktoré tým pádom ponecháva všetkým adresátom rovnaké časové možnosti na podanie sťažnosti primárne sa odvíjajúcim od momentu, keď sa mala zásielka doručiť, nie kedy sa aj skutočne doručila.

Fikciu doručenia je nutné uplatniť pri všetkých zásielkach zasielaných svedkom, poškodeným i obvineným, s výnimkou tých písomností, ktoré uvádza § 66 ods. 3 TP v poslednej vete (doručenie obžaloby, uznesenia o podmienечnom zastavení trestného stíhania a trestného rozkazu) a tiež **s výnimkou uznesenia o vznesení obvinenia**. Pri uznesení o vznesení obvinenia sa z dôvodu zachovania práva na obhajobu a z dôvodu potreby aplikácie súvisiacich ustanovení, ktoré počítajú s vedomosťou obvineného o jeho trestnom stíhaní, musí akceptovať **výlučne skutočné doručenie tohto uznesenia obvinenému**.

Treba však poukázať aj na fakt, že fikciu doručenia možno uplatňovať len voči osobám, ktoré už nejakým spôsobom prišli do kontaktu s orgánmi činnými v trestnom konaní (OČTK) a svoju adresu im uviedli alebo inak verifikovali (napr. uviedli ju ako adresu odosielateľa na trestnom oznámení, sťažnosti alebo inom podaní). Je to z toho dôvodu, že fikcia doručenia počíta s tým, že sa doručovalo na adresu, ktorú daný subjekt **uviedol ako adresu na doručovanie orgánom činným v trestnom konaní**.⁴ Nemožno teda za fikciu doručenia považovať prvotné doručenie nejakej osobe na adresu uvedenú v evidencii obyvateľstva o pobyte osoby. V prípade, ak sa doručuje akejkoľvek osobe, s ktorou OČTK prichádzajú do kontaktu po prvýkrát (napr. doručenie uznesenia podľa § 197 TP poškodenému, ak tento sám nepodal trestné oznámenie), je potrebné vykonať po vrátení nedoručenej zásielky opätovný pokus o doručenie cestou priameho doručenia príslušníkmi PZ, a ak to nie je možné, je potrebné osobu vypátrať.⁵ Inak nie je možné aplikovať fikciu doručenia. Táto sa uplatní len na každú ďalšiu zásielku po tom, čo bola osoba vyzvaná, aby nejakým spôsobom oznámila svoju adresu na doručovanie, napr. pri výsluchu.

5. Nesprávnosť doručovania uznesení podľa § 197 TP:

V praxi sa často stáva, že trestné oznámenie na políciu príde podať osoba, ktorá nie je poškodená trestným činom. Môže ísť o pracovníkov školy, zamestnancov obce, účtovníkov, daňové a iné úrady, lekárov, susedov, známych, priateľov či iné osoby, ktoré majú na výsledku konania záujem.

Polícia po vybavení trestného oznámenia, najmä ak nie je dôvodné, vydá uznesenie podľa § 197 TP, ktoré následne doručuje oznamovateľovi a akosi opomenie existenciu poškodeného. Následne po vrátení doručienky od oznamovateľa vyznačí po márnom uplynutí lehoty na podanie sťažnosti právoplatnosť tohto uznesenia, čo však nemôže byť správny postup, pretože v zmysle § 197 ods. 3 Trestného poriadku platí: „*Uznesenie podľa odseku 1 alebo 2 sa doručí oznamovateľovi a poškodenému. Oznamovateľ a poškodený môžu proti uzneseniu podať sťažnosť.*“

Ak teda polícia nedoručí toto uznesenie aj poškodenému, potom nemohla začať ani plynúť lehoty na podanie sťažnosti poškodenému, ktorý na to v zmysle § 197 ods. 3 TP je oprávnený. Takéto uznesenie teda nemôže nadobudnúť právoplatnosť až do doručenia tohto uznesenia poškodenému a do konečného rozhodnutia o jeho prípadnej sťažnosti. Vyznačenie

⁴ Fikcia doručenia v § 65 ods. 3, ods. 4 TP i v § 66 ods. 3, ods. 4 TP.

⁵ K tomu pozri aj výklad ČENTĚŠ, J. a kol. 2012. *Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť*. Šamorín: Heuréka, s. 205.

právoplatnosti na uznesení, ktoré nebolo doručené poškodenému teda nemá žiadnu relevanciu, lebo toto uznesenie právoplatnosť nenadobudlo.

Policajti opakovane nedoručujú uznesenia podľa § 197 TP poškodeným, ale výlučne oznamovateľovi. Je potrebné, aby sa vždy príslušný konajúci policajt oboznámil s tým, kto je podľa trestného oznámenia poškodený a zasielal predmetné uznesenie všetkým oprávneným osobám, t. j. aj poškodenému, a ak je takýchto poškodených oznamovaným skutkom viacero, tak potom všetkým týmto poškodeným.

6. Predčasné predkladanie sťažností

V zmysle § 190 ods. 2 písm. a) TP platí: „*Ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie policajt prokurátorovi, ktorý vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní.*“

Policajti opakovane predkladajú sťažnosti ihneď po ich podaní oprávnenou osobou, pričom neprihliadajú na to, či lehota na podanie oprávneného prostriedku ešte plynie iným oprávneným osobám (napr. viacero obvinených, obvinený + obhajca, viacero poškodených, oznamovateľ + poškodený a pod.). Je potrebné, aby príslušný konajúci policajt počkal, kým lehota na podanie sťažnosti uplynie všetkým oprávneným osobám a spis predložil až následne.

Trestný poriadok totiž uprednostňuje rozhodnutie o sťažnosti všetkých oprávnených osôb spoločne v jednom konaní, pretože jedna z oprávnených osôb môže uviesť skutočnosti, ktoré budú na prospech aj inej z oprávnených osôb. Nie je teda zmysluplné rozhodnúť o sťažnosti jednej oprávnenej osoby, ktorá by mohla byť zamietnutá ako nedôvodná, no na podklade sťažnosti inej oprávnenej osoby by mohol byť dôvod na zrušenie uznesenia. Preto je účelné rozhodovať o sťažnostiach spoločne, aby výsledok prieskumného konania prokurátora mal len jeden výsledok, ktorý sa pretaví do jedného vnútorne neprotirečivého a koherentného rozhodnutia o všetkých sťažnostiach spoločne.

7. Nesprávne počítanie lehôt pri preštudovaní spisu

V zmysle § 190 ods. 2 písm. a) TP platí: „*Ak policajt považuje vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie za skončené a jeho výsledky za postačujúce na podanie návrhu na obžalobu alebo na iné rozhodnutie, umožní obvinenému, obhajcovi, poškodenému, jeho splnomocnencovi alebo opatrovníkovi, zúčastnenej osobe a jej splnomocnencovi v primeranej lehote preštudovať spisy a podať návrhy na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania; týchto práv sa môžu tieto osoby výslovne vzdať, o čom musia byť poučené. Ak nejde o konanie podľa § 204 ods. 1, obvineného a obhajcu upozorní policajt na práva podľa prvej vety najmenej tri dni vopred.*“

Opakovane dochádza k tomu, že policajti nesprávne počítajú počet dní, ktoré musia byť medzi doručením upovedomenia o preštudovaní a samotným dátumom preštudovania a vykonajú preštudovanie na tretí deň od doručenia upovedomenia.

Ak došlo k doručeniu (alebo fikcii doručenia) v pondelok, termín preštudovania môže byť v tom týždni najskôr v piatok, t. j. medzi dňom doručenia a dňom preštudovania musia byť **plné 3 dni** na prípravu obvineného a obhajcu. Nepostačuje teda, ak sa preštudovanie spisu má uskutočniť na tretí deň od doručenia. Je to z toho dôvodu, že v zmysle § 63 ods. 3 TP sa do lehoty určenej podľa dní nezapočítava deň, v ktorom sa stala udalosť určujúca začiatok lehoty. V tomto prípade možno teda ako začiatok lehoty (udalosť rozhodujúcu pre začatie plynutia lehoty) určiť samotné doručenie upovedomenia. V tomto prípade je potrebné zachovať samostatné 3 dni medzi doručením upovedomenia a samotným úkonom, pričom v tomto prípade ide o **lehotu**, preto je potrebné na ňu aplikovať aj pravidlo o tom, že

ak padne posledný deň lehoty na deň pracovného pokoja alebo pracovného voľna, pokladá sa za posledný deň lehoty najbližší budúci pracovný deň (§ 63 ods. 5 TP). Na tieto pravidlá poukázal Najvyšší súd SR už z platnosti predchádzajúcej právnej úpravy platnej pred 1. januárom 2005 v rozhodnutí zo dňa 26. septembra 2017 (sp. zn. 4Tdo 82/2015):

„Na možnosť preštudovať spisy a podať návrhy na doplnenie vyšetrovania upozorní vyšetrovateľ alebo policajný orgán obvineného a jeho obhajcu najmenej tri dni vopred, s tým, že uvedenú lehotu možno so súhlasom obvineného a obhajcu skrátiť, a v danom prípade boli obvinený a jeho obhajca na možnosť záverečného preštudovania vyšetrovacieho spisu upozornení dňa 24.06.2004 (čo bol štvrtok), bolo naozaj potrebné za posledný deň trojdňovej lehoty, zákonom poskytnutej obvinenému za účelom prípravy na záverečné preštudovanie spisu, ktorej koniec pripadol na nedeľu (ako deň pracovného pokoja) dňa 27.06.2004, považovať až najbližší pracovný deň, a teda v podmienkach daného prípadu pondelok 28.06.2004. Postupujúc v zmysle citovaných zákonných ustanovení (§ 166 ods. 1 v spojení s § 60 ods. 3 Tr. por. účinného do 31.12.2005), sa tak záverečné preštudovanie vyšetrovacieho spisu mohlo, pri absencii súhlasu obvineného a jeho obhajcu so skrátením lehoty na prípravu, uskutočniť až ďalší pracovný deň, teda v utorok 29.06.2004.“⁶

Táto lehota však neplatí pre poškodeného ani iné oprávnené osoby (napr. orgán starostlivosti o mládež, zákonný zástupca obvineného a pod.). Pri týchto osobách je možné ich upovedomiť o možnosti preštudovať spis v akejkoľvek lehote (avšak primeranej). Za najkratšiu lehotu by bolo v tomto prípade možné považovať takú lehotu, pri ktorej by sa preštudovanie spisu uskutočnilo minimálne na druhý deň po doručení predmetného upovedomenia.

8. Konanie povereného príslušníka PZ v prípadoch, kde je daná príslušnosť vyšetrovateľa PZ

V zmysle § 202 ods. 2 TP poverení príslušníci vykonávajú skrátené vyšetrovanie o trestných činoch s hornou hranicou neprevyšujúcou 3 roky. Vo všetkých ostatných prípadoch sú príslušní vyšetrovatelia.

V praxi je akceptované, že ak existuje už pri vznesení obvinenia predpoklad na právnu kvalifikáciu, pre ktorú je príslušný vyšetrovateľ, mal by vzniesť obvinenie vyšetrovateľ PZ a nie je možné akceptovať postup, kedy obvinenie vznesie poverený príslušník s nesprávnou právnu kvalifikáciou a následne dôjde k prekvalifikovaniu daného trestného činu pri nezmenených skutkových okolnostiach a odstúpenie spisu vyšetrovateľovi.⁷

Príkladom je problematika pokračovacích trestných činov napr. pri majetkových trestných činoch. V zmysle zjednocovacieho stanoviska Najvyššieho súdu SR č. R 13/2015 zo dňa 9. decembra 2014, sp. zn. Tpj 69/2014, publikovaného v Zbierke č. 2/2015 stanovisk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR, platí, že: *„Individuálnym objektom trestného činu krádeže podľa § 212 TZ je ochrana vlastníckeho vzťahu k určitým veciam, legálnej držby veci a faktickej dispozície s vecou. Predmetom útoku je vec patriaca nositeľovi týchto vzťahov dotknutých protiprávnym zásahom páchatela, vo vzťahu ku ktorému sú hmotné predmety útoku cudzou vecou. Ak je taký čin spáchaný na ujmu viacerých osôb, napr. formou pokračovania v trestnej činnosti, je naplnený znak spáchania činu závažnejším spôsobom konania podľa § 138 písm. j) TZ, teda spáchanie činu na viacerých osobách.“⁸*

V zmysle § 138 písm. j) TZ, *„závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu na viacerých osobách.“*

⁶ Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 26.09.2017, sp. zn. 4Tdo 82/2015.

⁷ K tomu pozri výklad ČENTĚŠ, J. a kol. 2016. *Trestné právo procesné. Osobitná časť*. Šamorín: Heuréka, s. 51-52.

⁸ Stanovisko NS SR č. R 13/2015 zo dňa 9. decembra 2014, sp. zn. Tpj 69/2014.

V zmysle § 127 ods. 12 TZ, „viacerými osobami sa na účely tohto zákona rozumejú najmenej tri osoby.“

V zmysle § 122 ods. 10 TZ, „za pokračovací trestný čin sa považuje, ak páchatel pokračoval v páchaní toho istého trestného činu. Trestnosť všetkých čiastkových útokov sa posudzuje ako jeden trestný čin, ak všetky čiastkové útoky toho istého páchatel'a spája objektívna súvislosť v čase, spôsobe ich páchania a v predmete útoku, ako aj subjektívna súvislosť, najmä jednotiaci zámer páchatel'a spáchať uvedený trestný čin.“

V praxi je však veľakrát pre niekoľko čiastkových útokov pokračovacieho trestného vedených niekoľko samostatných konaní, ktoré samostatne vykazujú znaky prečinu s hornou hranicou trestnej sadzby 3 roky. Následne sa zistí ich páchatel', pričom sa zistí, že tento je páchatel'om viacerých už vyšetrovaných trestných činov, ktoré však v prípade ich posudzovania ako pokračovacieho trestného činu budú vykazovať znaky trestného činu v inej trestnej sadzbe, kde už poverený príslušník príslušný nie je. V takomto prípade by už poverený príslušník nemal vznášať obvinenie v tejto veci, ale mali by byť všetky trestné konania odstúpené vyšetrovateľovi, ktorý ich spojí uznesením o vznesení obvinenia.

V praxi však takýto postup naráža na problém, že v zmysle § 18 ods. 1 TP je možné spojiť len trestné konania „toho istého obvineného“, preto je bežná prax, že konania „vo veci“ proti neznámym páchatel'om sa nespájajú, pretože ich spolu neviaže objektívna súvislosť v páchatel'ovi. V takom prípade sa preto každý z čiastkových útokov musí odstúpiť ako samostatné trestné konanie, ktoré sa vyšetrovateľ zdráha prevziať, pretože v jednotlivom trestnom čine nie je jeho príslušnosť zrejma. Najmä, ak sú takýmto spôsobom odstúpené spisy pridelené rôznym vyšetrovateľom. V praxi sa tak často stretávame s tým, že policajti si medzi sebou „prehadzujú“ takéto spisy, lebo poverený príslušník nie je príslušný pre vznesenie obvinenia pre všetky čiastkové útoky spoločne a vyšetrovateľ zasa jednotlivito, a tak sa snažia týchto spisov „zbaviť“ ešte skôr, než zistia, aký je skutočný stav veci.

Je potrebné, aby sa dbalo na to, že je potrebné dôsledne aplikovať pravidlá o pokračovacom trestnom čine tam, kde sú pre to splnené podmienky a nemožno v tomto prípade vznášať obvinenie poverenými príslušníkmi za samostatné skutky, ak je z celkového skutkového stavu zrejme, že ide o pokračovací trestný čin, pre ktorý je príslušný vyšetrovateľ. Ak je totiž výsledná horná hranica trestnej sadzby takéhoto pokračovacieho trestného činu prevyšujúca 3 roky, pre **vznesenie obvinenia za uvedený trestný čin je príslušný výlučne vyšetrovateľ PZ.**

9. Problematika právnej kvalifikácie pokračovacích trestných činov

V súvislosti s pokračovacími trestnými činmi vyvstáva v praxi ešte aj ďalší problém, a to problém nesprávnej právnej kvalifikácie takýchto trestných činov policajtmi, ktorí často kvalifikujú každý čiastkový útok pokračovacieho trestného činu samostatne. Pokračovací trestný čin sa posudzuje ako **jeden skutok**, preto je potrebné chápať všetky jeho čiastkové útoky ako jeden skutok a je potrebné zohľadniť každý kvalifikačný znak vo výslednej kvalifikácii, pričom tento skutok má v celosti **len jednu právnu kvalifikáciu**.

Nie je možné, aby bol jeden pokračovací trestný čin kvalifikovaný v každom bode samostatne. Každý kvalifikačný znak, aj keď obsiahnutý čo len v jednom čiastkovom útoky, je potrebné zohľadniť vo výslednej kvalifikácii, pričom následne sa pri právnej vete uvedie, napr. spáchaný „sčasti“ vlámaním.

Takisto je pri pokračovacích trestných činoch potrebné zrátať škodu pri jednotlivých čiastkových útokoch a zohľadniť ju vo výslednej kvalifikácii ako celok, teda aj keď jednotlivé čiastkové útoky nepredstavujú samostatný trestný čin a samostatne napr. nejde o § 245 ods. 1 TZ alebo § 212 ods. 1 písm. a) TZ, lebo v každom čiastkovom útoky je škoda pod 266 eur, ak však jej sčítaním pri jednotlivých čiastkových útokoch dôjde k škode vyššej

ako 266 eur, je potrebné pridať aj príslušnú kvalifikáciu zodpovedajúcu výslednej sčítanej škode.

V zmysle zjednocovacieho stanoviska Najvyššieho súdu SR č. R 26/2018, zo dňa 16. apríla 2018, sp. zn. Tpj 57/2017, publikovaného v Zbierke č. 3/2018 stanovisk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR, platí, že:

„I. Formulácia „trestnosť všetkých čiastkových útokov sa posudzuje ako jeden trestný čin“ uvedená v druhej vete § 122 ods. 10 Trestného zákona znamená, že sa hodnota výšky spôsobenej škody alebo získaného prospechu pri jednotlivých čiastkových útokoch na účel posúdenia právnej kvalifikácie spočítava.

II. Bez ohľadu na splnenie podmienok podľa § 122 ods. 10 Trestného zákona právoplatný priestupkový postih (ak nebol zrušený osobitným postupom v správnom konaní) vytvára vo vzťahu ku skutku, ktorý by inak mohol byť čiastkovým útokom pokračovacieho trestného činu, prekážku res iudicata v zmysle § 9 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, pokiaľ sú splnené kritériá aplikácie čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, vytvorené rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva.

III. Pri trestnom čine krádeže sú pravidlá uvedené v bodoch I. a II. modifikované ustanovením § 212 ods. 2 písm. f) Trestného zákona; predchádzajúci skutok, ktorý bol postihnutý ako priestupok, teda vo vzťahu k opakovane spáchanému konaniu - prisvojeniu si cudzej veci (ktoré je už trestným činom bez ohľadu na výšku škody) nemôže byť skorším čiastkovým útokom pokračovacieho trestného činu (neprihádza teda do úvahy revízia rozhodnutia o priestupku z tohto dôvodu).“⁹

10. Záverom

Orgánom činným v trestnom konaní prislúcha úloha aplikovať právo na konkrétne prípady v takej podobe, ako ho zakotvil zákonodarca v Trestnom zákone a Trestnom poriadku. Je potrebné, aby táto aplikácia bola precízna a právne dôsledná a aby nedochádzalo k svojvoľnému a vlastnému výkladu ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku. Je ťažké hľadať konkrétne dôvody, ktoré vedú k tomu, že niektoré ustanovenia sa do praxe pretavili v nejasnej alebo viacznačnej podobe, ktorá spôsobuje, že sa od policajta k policajtovi, od okresu k okresu stretávame s inými „aplikačnými pravidlami“ pre riešenie konkrétnych právnych otázok.

Úlohou vedeckých článkov v časopisoch a zborníkoch je prispieť k jednotnej, a najmä správnej aplikácii zákonných ustanovení, ktorá je v súlade s vôľou zákonodarcu.

Medzi „praktikmi“ a „teoretikmi“ často dochádza k rôznym sporom o to, či teoretici sú príliš „odtrhnutí od praxe“, a teda nedokážu prijať právnu úpravu vhodnú pre prax alebo či praktici sú až príliš „flexibilní“ pri aplikácii práva a aplikujú si ho svojvoľne pre zjednodušenie si svojej práce. Cieľom tohto článku je práve dosiahnutie zjednocovania teórie a praxe, aby v tých prípadoch, kde je to možné, dochádzalo k správnej a čistej aplikačnej praxi, ktorá bude rešpektovať v plnom rozsahu teóriu zakotvenú v jednotlivých právnych normách. Aplikovať správne „teóriu“ v praxi nie je až taký problém, len ju treba poznať.

Literatúra

ČENTÉŠ, J. a kol. 2012. *Trestné právo procesné. Všeobecná a osobitná časť.* Šamorín: Heuréka.

ČENTÉŠ, J. a kol. 2016. *Trestné právo procesné. Osobitná časť.* Šamorín : Heuréka.

⁹ Stanovisko NS SR č. R 26/2018, zo dňa 16. apríla 2018, sp. zn. Tpj 57/2017.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 26.09.2017, sp. zn. 4Tdo 82/2015
Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov
Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
Stanovisko NS SR č. R 13/2015 zo dňa 9. decembra 2014, sp. zn. Tpj 69/2014,
publikovaného v Zbierke č. 2/2015 stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR
Stanovisko NS SR č. R 26/2018 zo dňa 16. apríla 2018, sp. zn. Tpj 57/2017, publikovaného
v Zbierke č. 3/2018 stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR

Key words: criminal proceedings, preliminary proceedings, police officer, delivering documents, validity of a decision, time periods in criminal proceedings, continuing criminal offence

Summary

This article deals with the most common recurring malpractices that occur in the work of the Police Force policemen and investigators in the preliminary proceedings. The aim of this article is to raise awareness of the good practices in issues related to various areas of criminal proceedings, e.g. calculation of time periods, marking the validity of decisions, delivery of documents, etc., in order to eliminate the malpractices in the future.

*doc. JUDr. Radovan Blažek, PhD.
Katedra trestného práva, kriminológie
a kriminalistiky
Právnická fakulta Univerzity Komenského
Šafárikovo nám. 6, P.O.BOX 313
810 00 Bratislava
e-mail: radovan.blazek@flaw.uniba.sk
tel.: +421 2 9012 2010*

*Okresná prokuratúra Malacky
Sasinkova 71
901 01 Malacky
e-mail: radovan.blazek@genpro.gov.sk*

Recenzenti: prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD., pplk. JUDr. Veronika Marková, PhD.